

חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998*

פרק ראשון: פרשנות

1. בחוק זה –

הגדרות

"גן לאומי" – שטח המשמש או המיועד לשמש לצורכי נופש לציבור כחיק הטבע או להנצחת ערכים שיש להם חשיבות היסטורית, ארכיאולוגית, אדריכלית, טבעית או נופית וכיוצא באלה, בין שנשאר בטבעו ובין שהותקן לשמש מטרות אלה ואשר שר הפנים הכריז עליו, בהתאם להוראות סעיף 22, שהוא גן לאומי;

"שמורת טבע" – שטח שבו נשמרים חי, צומח, דומם, קרקע, מערות, מים או נוף, שיש בהם ענין מדעי או חינוכי, מפני שינויים בלתי רצויים במראם, בהרכבם הביולוגי או במהלך התפתחותם, ואשר שר הפנים הכריז עליו, בהתאם להוראות סעיף 22, שהוא שמורת טבע;

"אתר לאומי" – מבנה או קבוצת מבנים או חלק מהם לרבות סביבתם הקרובה שהם בעלי חשיבות לאומית היסטורית בהתפתחות הישוב בארץ, ואשר שר הפנים הכריז עליהם בהתאם להוראות סעיף 38 שהם אתר לאומי;

"אתר הנצחה" – אתר להנצחת לוחמי צבא-הגנה לישראל ומערכות הבטחון, שנתנו נפשם על הבטחת קיומה של מדינת ישראל, להנצחת לוחמי מערכות ישראל שנפלו למען תקומת ישראל ולהנצחת חללי פגיעות איבה, שהוכרו כאתר הנצחה;

"אתר הנצחה ממלכתי" – אתר הנצחה כמשמעותו בסעיף 45;

"אתר עתיקות" – כמשמעותו בחוק העתיקות, התשל"ח-1978¹ (להלן – חוק העתיקות);

"ועדת משנה מקצועית-מדעית" – כמשמעותה בסעיף 14(ג)1;

"המועצה" – המועצה לגנים לאומיים, שמורות טבע ואתרים לאומיים, שהוקמה לפי סעיף 2;

"מליאת הרשות", "המליאה" – מליאת הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים כאמור בפרק שלישי סימן ג';

"ערך טבע" – כל דבר או סוג דברים שבטבע או חלק מהם, חי, צומח או דומם, שמקורם בשטח המדינה או מחוצה לו;

"ערך טבע מוגן" – ערך טבע, שלדעת השר יש ערך בשמירתו או סכנה להכחדתו, והוא הכריז עליו, בהתאם להוראות סעיף 33, כערך טבע מוגן;

"פגיעת איבה" – כהגדרתה בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970²;

"הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים", "הרשות" – הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים המוקמת בסעיף 3;

"רשות העתיקות" – רשות העתיקות שהוקמה בחוק רשות העתיקות, התשמ"ט-1989³ (להלן – חוק רשות העתיקות);

* נתקבל בכנסת ביום כ"ו באדר התשנ"ח (24 במרס 1998); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק 2594, מיום כ"ו באדר א' התשנ"ז (3 במרס 1997), עמ' 208.

¹ ס"ח התשל"ח, עמ' 76.

² ס"ח התשל"ל, עמ' 126.

³ ס"ח התשמ"ט, עמ' 88.

"שטח צבאי" – מקרקעין שבידי צבא-הגנה-לישראל או בידי שלוחה אחרת של מערכת הבטחון שאושרה על ידי שר הבטחון, וכן שטח המשמש אותם כשטח אימונים, ואשר אושר ככזה על ידי שר הבטחון או מי שהוסמך לכך על ידו;

"תכנית" ו"מוסד תכנון" – כהגדרתם בחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965⁴ (להלן – חוק התכנון);

"השר" – השר לאיכות הסביבה.

פרק שני: המועצה לגנים לאומיים, שמורות טבע ואתרים לאומיים

2. (א) הממשלה, לפי הצעת השר, תקים מועצה לגנים לאומיים, שמורות טבע ואתרים לאומיים וזה הרכבה:

- (1) שבעה נציגי ממשלה;
- (2) נציג מינהל מקרקעי ישראל;
- (3) נציג רשות העתיקות;
- (4) נציג הקרן הקיימת לישראל;
- (5) חמישה נציגי רשויות מקומיות, וביניהם נציגי מועצות אזוריות, שיתמנו על ידי שר הפנים;
- (6) שבעה נציגים מקרב מוסדות מדעיים וגופים ציבוריים שיש להם ענין במדעי הטבע, בהגנה על הטבע או בשימור נוף הארץ ושיפורו – שייקבעו על ידי הממשלה;
- (7) ארבעה נציגי ציבור;
- (8) יושב ראש מליאת הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים ונציג נוסף שתמנה מליאת הרשות מבין חבריה.

(ב) השר, לאחר התייעצות עם המועצה, ימנה לה, מבין חבריה, יושב ראש.

(ג) המועצה תייעץ –

- (1) לשר הפנים ולשר, לכל אחד בתחום סמכותו – בכל הנוגע לכיצועו של חוק זה;
- (2) למוסדות התכנון ולרשויות המקומיות – בדבר ייעוד שטחים לגנים לאומיים, לשמורות טבע ולאתרים לאומיים;
- (3) לרשות – בענינים שבתחום תפקידיה.

פרק שלישי: הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים

סימן א' – רשות

3. מוקמת בזה הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים ומקום מושבה יהיה בירושלים. הקמת הרשות

4. הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים היא תאגיד. הרשות – תאגיד

⁴ ס"ח התשכ"ה, עמ' 307.

5. הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים היא גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9(2) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 (נוסח משולב)⁵ (להלן - חוק מבקר המדינה).

6. תפקידיה של הרשות הם לטפל בכל עניני שמורות הטבע והגנים הלאומיים ולקדם את עניניהם, וכן להגן על ערכי הטבע והמורשת, לפקח על שמירתם ולטפח אותם, ובכלל זה:

- (1) לאתר שטחים ואתרים לצורך הקמת שמורות טבע וגנים לאומיים;
- (2) ליזום ולתכנן הקמת שמורות טבע וגנים לאומיים, או שינוי בהם;
- (3) להקים, לנהל, להחזיק, להפעיל ולטפח שמורות טבע וגנים לאומיים;
- (4) לשמר ולשקם ערכי טבע בשמורות טבע ובגנים לאומיים ומחוצה להם;
- (5) לפקח על שמורות טבע וגנים לאומיים ועל ערכי טבע ומורשת, לרבות פיקוח לענין עבירות על החוקים המנויים בתוספת;
- (6) לרכז תיעוד ורישום מידע בתחומי שמירת הטבע וערכי הטבע, ובכלל זה להכין תיק אתר לכל שמורת טבע וגן לאומי, באופן שיקבע השר, על פי המלצת ועדת המשנה המקצועית-מדעית;
- (7) ליזום, לקיים ולעודד פעולות חינוך, הסברה והדרכה בתחומי שמירת הטבע וערכי הטבע והמורשת, ובכלל זה פעילויות להגברת התודעה בתחומים האמורים בקרב הציבור בכלל ובקרב תלמידים ובני נוער בפרט;
- (8) לקיים קשרים מדעיים בין-לאומיים בתחומי גנים לאומיים, שמירת הטבע וערכי הטבע;
- (9) לערוך ולקדם מחקרים בתחומי שמירת הטבע וערכי הטבע.

7. (א) הרשות רשאית לעשות, בהתאם לכל דין, בשטחים שבאחריותה לפי חוק זה, וכן לגבי ערכי הטבע, כל פעולה הדרושה למילוי תפקידיה ואשר יש בה כדי לקדם מטרות חוק זה, ובכלל זה:

- (1) פעולות לשימור ולשיקום ערכי טבע, נוף ומורשת וכן אתרים לאומיים;
- (2) פעולות פיתוח וטיפוח, הסדרת דרכים, הקמת מבנים ומיתקנים, ניהולם, הסדרתם והפעלתם; ובלבד שפעולות כאמור ייעשו לאחר קיום הליכי בדיקה מקצועית של השפעות סביבתיות ולאחר שימוע הציבור, הכל באופן שיקבע השר, בהמלצת ועדת המשנה המקצועית-מדעית;
- (3) מתן שירותים למבקרים ולמטיילים;
- (4) קיום והפעלת פיקוח, לרבות לגבי ביצוע ומניעת עבירות לפי חוק זה;
- (5) הקמת קרנות, קבלת תרומות, עזבונות, מתנות ומענקים, וקבלת מילות בכפוף לאישור השר ושר האוצר;
- (6) הקמת תאגידים, בעצמה או יחד עם אחרים, או רכישת זכויות בתאגידים קיימים, בכפוף לאישור השר ושר האוצר.

(ב) הרשות רשאית ליזום, לתכנן ולנהל גנים בתחום רשות מקומית, על פי בקשתה או בהסכמתה של אותה רשות מקומית.

⁵ סי"ח התשי"ח, עמ' 92.

(ג) פעולות המנויות בסעיף קטן (א1) עד (4), בשטח שהוא אתר עתיקות, ייעשו בתיאום עם רשות העתיקות.

8. הרשות תגיש לשר, אחת לשנה, דין וחשבון על פעולותיה, וכן חייבת היא למסור, לו או למי שהוא הסמיך, מידע על פעולותיה, כל אימת שתידרש לעשות כן.

סימן ב' – אגרות ותקציב הרשות

9. (א) השר רשאי, לפי הצעת הרשות ולאחר התייעצות עם שר האוצר, לקבוע אגרות כניסה, בכפוף להוראות כל דין, לשטח גן לאומי ולשטח שמורת טבע ולשירותים הניתנים בהם; בתקנות יכול שייקבעו שיעורים שונים, וכן פטורים לסוגים של מבקרים.

(ב) השר רשאי לקבוע הוראות בדבר הצמדת אגרות כאמור למדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ובלבד שההצמדה תיעשה כל אימת ששיעור עליית המדד לא יפחת מ-5%, או אם חלפו שישה חודשים ממועד ההצמדה האחרון, לפי המוקדם מביניהם.

(ג) ההכנסות מאגרות לפי סעיף זה, ישמשו כהכנסתה של הרשות.

10. הרשות תערוך, לכל שנת כספים, הצעת תקציב המראה את אומדן הכנסותיה והוצאותיה; הצעת התקציב תוגש לאישור הממשלה.

11. הממשלה רשאית, לאחר שניתנה לרשות הזדמנות להשמיע דברה, לשנות או לבטל פרט בהצעת תקציב הרשות, וכן להוסיף בה פרט, אם ראתה נסיבות מיוחדות המחייבות זאת.

12. (א) התקציב שאושר על ידי הממשלה יהיה תקציב הרשות לאותה שנת כספים (להלן – תקציב שנתי); לא ישולם סכום מכספי הרשות אלא על פי תקציב זה ולא תתחייב הרשות בשום התחייבות אלא לפיו.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), קיבלה הרשות הכנסות נוספות, לרבות תרומות, עזבונות, מתנות ומענקים מעבר לאומדן שנקבע בתקציב השנתי, תהא הרשות רשאית לשלם ולהתחייב גם מתוך סכומים אלה, לאחר שאושרו כדין בתקציב נוסף, וניתנה על כך הודעה לשר; קיבלה הרשות כספים מגוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 19(1), (2), (4) ו-(5) לחוק מבקר המדינה, מעבר לאומדן שנקבע בתקציב השנתי, תהא רשאית הרשות לשלם ולהתחייב כאמור, אם ההוצאה אושרה כדין בתקציב הגוף המבוקר וניתנה על כך הודעה לשר ולשר האוצר.

סימן ג' – מליאת הרשות

13. (א) לרשות תהיה מליאה של תשעה חברים שתמנה הממשלה, בהמלצת השר, וזה הרכבה:

(1) שבעה נציגי ממשלה שהם עובדי המדינה כלהלן: נציג משרד האוצר, נציג המשרד לאיכות הסביבה, נציג משרד החינוך התרבות והספורט, נציג משרד החקלאות, נציג משרד הפנים, נציג משרד התיירות ונציג משרד התשתיות הלאומיות;

(2) שבעה חברים, שימונו לאחר התייעצות עם מוסדות מדעיים שיש להם ענין במדעי הטבע, בהגנה על הטבע ושימורו, וביניהם מומחים מבין התחומים

האלה: זואולוגיה, בוטניקה, אקולוגיה, ארכיאולוגיה, גאולוגיה, גאוגרפיה, היסטוריה, כלכלה, ואדריכלות נוף ושימור;

(3) ארבעה נציגי ציבור, והם: נציג הקרן הקיימת לישראל, נציג החברה להגנת הטבע ושני נציגי ציבור שיש להם ענין בתחומי פעילות הרשות;

(4) נציג מרכז השלטון המקומי בישראל או נציג ארגון המועצות האזוריות בישראל, כפי שיוסכם ביניהם; לא הגיעו לידי הסכמה, ימנה שר הפנים נציג מביניהם;

(ב) השר, לאחר התייעצות עם המליאה, ימנה לה, מבין חבריה, יושב ראש.

(ג) תקופת כהונתו של חבר מליאה תהיה 4 שנים, וניתן לשוב ולמנותו לתקופת כהונה נוספת אחת.

14. (א) המליאה, מבלי לגרוע משאר תפקידיה -

תפקידי המליאה, סמכויותיה וסדרי עבודתה

(1) תקבע את המדיניות הכללית של הרשות בתחום תפקידיה;

(2) תתווה את קווי פעולתה של הרשות;

(3) תקבע את תכניות העבודה של הרשות, תאשר את הצעת התקציב שהוכנה לפי סעיף 10 ותדון ברוחותיה הכספיים;

(4) תעקוב אחר ביצוע המדיניות, התכניות והתקציבים של הרשות;

(5) תנחה את מנהל הרשות;

(6) תדון ותחליט בכל ענין אחר שנראה לה דרוש לביצוע תפקידיה.

(ב) המליאה רשאית למנות ועדות מבין חבריה ולאצול להן מסמכויותיה, למעט את סמכויותיה על פי סעיף קטן (א1) ו-(2) ולמעט אישור התקציב.

(ג) מבלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (ב), תמנה המליאה, מקרב חבריה, ועדות משנה כמפורט להלן:

(1) (א) ועדת משנה מקצועית-מדעית, כת שבעה חברים, שרוב חבריה ימונו מבין חברי המליאה המפורטים בסעיף 13(א2), ובלבד שארבעה מהם לפחות יהיו מומחים, כל אחד בתחום אחר מתחומים אלה: זואולוגיה, בוטניקה, אקולוגיה וגאולוגיה, אם מומחים כאמור הם חברי המליאה;

(ב) חברי הועדה ימנו אחד מהם כיושב הראש;

(ג) הועדה תייעץ ותמליץ למליאת הרשות בנושאי שמירת הטבע והגנה על ערכי הטבע, ומניעת פגיעה בהם כתוצאה מפעולות פיתוח;

(2) ועדת משנה לנושאי קליטת מבקרים בשמורות טבע ובגנים לאומיים, שתמליץ ותייעץ למליאת הרשות בנושאי פיתוח לצורכי נופש לציבור; יושב ראש הועדה יהיה נציג משרד התיירות;

(3) ועדת משנה שתייעץ ותמליץ למליאת הרשות בנושאי חינוך, הסברה והדרכה לשמירת הטבע, ערכי הטבע והמורשת; יושב ראש הועדה יהיה נציג משרד החינוך התרבות והספורט;

(4) ועדת משנה לביקורת, שתהיה בת שלושה חברים לפחות, מבין כל אחד מחברי המליאה המפורטים בסעיף 13(א), למעט יושב ראש המליאה שלא יהיה חבר בה; ועדת הביקורת תגיש למליאת הרשות דוח ביקורת לפחות פעם בשנה.

(ד) המליאה תקבע לעצמה את סדרי עבודתה, מועדי ישיבותיה ונוהלי דיוניה, ככל שלא נקבעו לפי חוק זה.

15. לא יתמנה חבר המליאה -

סייגים למינוי
חבר מליאה

(1) מי שהורשע בעבירה שיש עמה קלון או נשא עונש מאסר, וטרם חלפו חמש שנים מיום ההרשעה או מיום גמר ריצוי עונש המאסר, לפי המאוחר;

(2) מי שיש ניגוד ענינים בין עיסוקו ובין חברותו במליאה; ואולם לא יראו ניגוד ענינים אם עצם מינויו של בעל תפקיד למליאה נובע מתפקידו.

16. (א) חבר המליאה יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו באחד מאלה:

(1) התפטר במסירת כתב התפטרות ליושב ראש המליאה;

(2) נתקיים בו סייג מן הסייגים המפורטים בסעיף 15;

(3) נבצר ממנו, דרך קבע, למלא את תפקידו, והשר, לאחר התייעצות עם יושב ראש המליאה, העבירו מכהונתו בהודעה בכתב;

(4) פרש מן התפקיד שבשלו התמנה.

(ב) יושב ראש המליאה יעביר לשר כתב התפטרות כאמור בסעיף קטן (א1), תוך 96 שעות ממועד מסירתו; ההתפטרות תיכנס לתוקפה בתום 48 שעות ממסירת כתב ההתפטרות לשר, זולת אם חזר בו חבר המליאה מהתפטרותו לפני כן במסירת מכתב לשר.

(ג) חבר המליאה שנעדר ללא סיבה מוצדקת מארבע ישיבות רצופות של המליאה, רשאי השר, לאחר התייעצות עם יושב ראש המליאה, להעבירו מכהונתו במליאה בהודעה בכתב.

17. החלטה של המליאה או של ועדה מוערותיה לא תיפסל מחמת זה בלבד שבזמן עשייתה היה מקומו של חבר המליאה או חבר הוועדה פנוי מכל סיבה שהיא.

תוקף החלטה

כללים לשמורות
טבע ולגנים
לאומיים

18. (א) (1) מליאת הרשות רשאית, בהתאם לכל דין ובאישור השר, לקבוע כללים לשמורות טבע ולגנים לאומיים, לשם ביצוע תפקידיה כאמור בחוק זה, לרבות כללים בדבר התנהגות מבקרים בשמורות טבע ובגנים לאומיים.

(2) כללים לפי פסקה (1), יכול שיהיו כלליים או מיוחדים לגן לאומי או לשמורות טבע מסוימים; כללים כלליים ייקבעו בהתייעצות עם שר הפנים, כללים מיוחדים ייקבעו בהתייעצות עם הרשות המקומית שבתחומה נמצא הגן הלאומי או שמורת הטבע, לפי הענין.

(ב) כללים כאמור בסעיף קטן (א), בדבר איסור או הגבלה על כניסה או על מעבר של כלי רכב, כלי שיט או כלי טיס, ייקבעו בהסכמת שר התחבורה, ולענין כלי טיס - גם בהתייעצות עם שר הבטחון.

סימן ד' - מנהל הרשות

19. (א) הממשלה, על פי הצעת השר, תמנה את מנהל הרשות (להלן - המנהל).

מנהל הרשות

(ב) המנהל ינהל את הרשות בהתאם לקווי הפעולה והנחיות המליאה, יהא אחראי לביצוע החלטות המליאה וימלא כל תפקיד אחר שהמליאה תטיל עליו.

(ג) תקופת כהונתו של המנהל תהא חמש שנים, אך רשאית הממשלה, על פי הצעת השר, להאריך את כהונתו לתקופת כהונה נוספת אחת.

(ד) תקופת כהונתו של המנהל תפקע באחד מאלה:

(1) הוא התפטר בהודעה בכתב לשר; ההודעה תימסר לשר באמצעות המליאה;

(2) השר, לאחר התייעצות עם המליאה, קבע כי נבצר מהמנהל, דרך קבע, למלא את תפקידו והחליט בהחלטה מנומקת להעבירו מכהונתו.

(ה) התפטר המנהל, תיפסק כהונתו בתום 30 ימים מיום מסירת כתב ההתפטרות לשר, זולת אם הסכים השר כי ההתפטרות תיכנס לתוקפה במועד מוקדם מזה.

(ו) המליאה, באישור השר ושר האוצר, תקבע את שכרו ותנאי העסקתו של המנהל.

סימן ה' – עובדי הרשות

20. (א) סדרי קבלת העובדים לרשות ומינוים, יהיו כשל עובדי המדינה, בשינויים המחויבים. העסקת עובדים

(ב) שכרם ותנאי עבודתם של עובדי הרשות ייקבעו בהסכם בין הרשות לבין ארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדי הרשות ובאישור השר ושר האוצר.

(ג) (1) המליאה רשאית, מטעמים מיוחדים שיירשמו, לאחר התייעצות עם נציגות עובדי הרשות ובאישור השר ושר האוצר, לקבוע משרות או סוגי משרות לתפקידים מינהליים בכירים או לתפקידים מקצועיים מיוחדים (להלן – משרות מיוחדות), שעליהם לא יחולו הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב).

(2) המליאה, באישור השר ושר האוצר, תקבע את שכרם ותנאי העסקתם של העובדים במשרות מיוחדות.

21. (א) מנהל הרשות, בהתייעצות עם ועדת המשנה המקצועית-מדעית ובאישור המליאה, ימנה מדען ראשי לרשות. מדען ראשי

(ב) המדען הראשי יהיה איש מקצוע בתחום שמירת הטבע והוא יהיה אחראי לפעילות המדעית, המקצועית והמחקרית של הרשות.

(ג) המליאה, באישור השר ושר האוצר, תקבע את שכרו ותנאי העסקתו של המדען הראשי.

פרק רביעי: גן לאומי ושמורת טבע

22. (א) שר הפנים, בהתייעצות עם השר, רשאי להכריז על שטח כגן לאומי או כשמורת טבע. הכרזה על גן לאומי ושמורת טבע

(ב) לא יכריז שר הפנים על שטח כגן לאומי או כשמורת טבע, אלא לאחר שנתקיימו כל אלה:

- (1) אושרה תכנית המייעדת את השטח כגן לאומי או כשמורת טבע;
- (2) ניתנה הזדמנות למועצה ולכל רשות מקומית שבתחומה נמצא שטח המיועד להיכלל בגן הלאומי או בשמורת הטבע, לחוות את דעתן בדבר ייעודו של השטח כגן לאומי או כשמורת טבע; ובלבד שחוות דעת לפי פסקה זו תוגש תוך שישים ימים מיום שהובאה לידיעת המועצה או הרשות המקומית כאמור, הכוונה להכריז על השטח כגן לאומי או כשמורת טבע;

(3) לגבי מקום קדוש כמשמעותו בדבר המלך במועצה על ארץ-ישראל (המקומות הקדושים). 1924⁶ – התייעץ עם שר הדתות והובטח מילוי הוראות דבר המלך האמור;

(4) לגבי אתר עתיקות – הובטח מילוי דרישותיו של שר החינוך התרבות והספורט להגנת האתר מפני פגיעה בו;

(5) לגבי שטח המיועד להיות גן לאומי או שמורת טבע, שנכלל בו שטח צבאי או שטח אחר שהוא לדעת שר הבטחון בעל חשיבות בטחונית, או הודיע שר הבטחון לשר הפנים כי בקרבתו של השטח המיועד כאמור נמצא שטח צבאי – הובטח לגביו מילוי דרישותיו של שר הבטחון.

(ג) הכרזה על שטח כגן לאומי או כשמורת טבע טעונה פרסום ברשומות.

(ד) הוראות אלה יחולו גם על הכרזה הבאה להגדיל שטחו של גן לאומי או שטחה של שמורת טבע.

שטחים בעלי חשיבות בטחונית

23. (א) בשטח צבאי, האיסורים וההגבלות לפי חוק זה או התקנות והכללים שעל פיו, לא יחולו על צבא-הגנה-לישראל או על שלוחה אחרת של מערכת הבטחון שאישר אותה שר הבטחון.

(ב) הוראות בדבר התנהגות חיילים בשטח צבאי, שהוא כולו או חלק ממנו גן לאומי או שמורת טבע, ייקבעו בפקודות הצבא בהתייעצות עם המנהל; הוראות בדבר התנהגות חיילים במקומות קדושים שבשטח כאמור, ייקבעו בפקודות הצבא גם בהתייעצות עם השר לעניני דתות; הוראות בדבר התנהגות חיילים באתרי עתיקות שבשטח כאמור ייקבעו בפקודות הצבא בהתייעצות עם המנהל ועם מנהל רשות העתיקות; הוראות בדבר התנהגות שוטרים בשטחים כאמור ייקבעו בדרך דומה בפקודות משטרת ישראל.

עדיפות וייעוד הייעוד

24. (א) משהוכרז שטח כגן לאומי או כשמורת טבע, תהיה ההכרזה עדיפה על פני כל ייעוד אחר של אותו שטח, למעט כל ייעוד או שימוש אחר בשטח, מעליו או מתחתיו, המותרים על פי דין, ולמעט זכויות קנין שהיו קיימות בו ערב ההכרזה.

(ב) שטח שהוכרז כגן לאומי לא ייועד גם לשמורת טבע, לאתר לאומי או לאתר הנצחה.

(ג) שטח שהוכרז כשמורת טבע לא ייועד גם לגן לאומי, לאתר לאומי או לאתר הנצחה.

הגבלת פעולות

25. (א) משאשרה תכנית בדבר ייעודו של שטח כגן לאומי או כשמורת טבע, לא תיעשה באותו שטח פעולת בניה או כל פעולה אחרת שיש בה, לדעת הרשות, כדי לסכל את ייעודו של השטח כגן לאומי או כשמורת טבע, אלא באישור הרשות, כל עוד לא בוטל ייעודו כאמור.

(ב) פעולה על פי חוק העתיקות, בשטח כאמור בסעיף קטן (א), תיעשה בהתייעצות בין הרשות לבין רשות העתיקות.

ביטול ייעוד וביטול הכרזה

26. (א) לא יבוטל ייעודו של שטח כגן לאומי או כשמורת טבע אלא אם כן ביטל שר הפנים את ההכרזה כגן לאומי או כשמורת טבע.

⁶ חוקי אי"י, כרך ג', עמ' 2805.

(ב) לא יבטל שר הפנים הכרזתו של שטח, כולו או חלקו, כגן לאומי או כשמורת טבע, אלא בהסכמת השר, המועצה וכל רשות מקומית שבתחומה נמצא שטח הנכלל בגן הלאומי או בשמורת הטבע ובאישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

(ג) ביטול הכרזה על שטח כגן לאומי או כשמורת טבע, כולו או חלקו, טעון פרסום ברשומות.

27. תוך 15 ימים מיום פרסום הכרזה על גן לאומי או על שמורת טבע ברשומות, ירשום רשם המקרקעין, לגבי כל קרקע ממקרקעי הגן הלאומי או שמורת הטבע הרשומה כמירשם המקרקעין, הערה שהיא נמצאת בתחומו של גן לאומי או בתחומה של שמורת טבע, לפי הענין, וכן אם הוצאה קרקע מתחומו של גן לאומי או מתחומה של שמורת טבע, מחמת ביטולה של הכרזה או שינויה, ירשום. תוך מועד כאמור, הערה על כך.

רישום הערה
ברשם המקרקעין

28. לאחר פרסום הכרזה על גן לאומי או על שמורת טבע ברשומות, תהיה הרשות רשאית לנקוט את כל הצעדים על פי כל דין לפינוי מחזיקים שלא כדין, במקרקעין הכלולים בשטח הגן הלאומי או בשטח שמורת הטבע שהוכרזו כאמור, ותהיינה לה בקשר לכך כל הסמכויות הנתונות לבעל המקרקעין ולמחזיק בהם כדין.

פינוי מחזיקים
שלא כדין

29. לא יינתן רשיון לעסק, למלאכה או לתעשייה או לכל פעולה אחרת הטעונה רישוי על פי כל דין, בתחומם של שמורת טבע או גן לאומי, שלא היו קיימים בהם ערב היותם לשמורת טבע או לגן לאומי, אלא בהסכמת הרשות ובהתאם לתנאים שתקבע, וכל רשיון כאמור יראוהו ככולל תנאי שבעל הרשיון ישמור על הוראות התקנות והכללים שהותקנו על פי חוק זה; אין הוראה זו באה לגרוע מהוראות כל דין, אולם רשיון שניתן ללא הסכמת הרשות לא יהיה בר תוקף עד לקבלת הסכמה כאמור, אשר יכול ותהא מותנית בתשלום דמי זכיון על ידי מבקש הרשיון.

רישוי עסקים

30. (א) לא תאושר תכנית בשטח שמורת טבע או גן לאומי ולא תיעשה בו כל פעולה הטעונה היתר לפי חוק התכנון, או כל פעולה אחרת שנקבעה בתקנות לפי חוק זה, למעט חפירת הצלה, אלא על פי היתר שניתן על ידי הרשות; אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהחובה לקבלת היתר לפי חוק התכנון.

פעולות אסורות

(ב) הרשות רשאית להתנות היתר כאמור בסעיף קטן (א), בהשבת מצב שמורת הטבע או הגן הלאומי לקדמותם, או בתשלום הוצאות לשם השבה כאמור וכן בהוצאות סבירות לתיקון פגיעה ביעודו של השטח כשמורת טבע או כגן לאומי או לצמצומה; לענין סעיף קטן זה, "הוצאות" – לרבות הוצאות סבירות לתכנון ופיקוח על ביצוע פעולות כאמור, ובמידה שפיקוח כאמור נדרש.

(ג) בסעיף זה, "חפירת הצלה" – כל פעולה רחופה המבוצעת על ידי רשות העתיקות או על פי הנחיותיה, ושלפי אישור בכתב של מנהל רשות העתיקות היא נובעת מצורך חיוני ורחוף להציל עתיקות או למנוע פגיעה בהן.

(ד) לא יבצע אדם פעולה המהווה או העלולה להוות פגיעה בשמורת טבע או בגן לאומי, אלא בהיתר בכתב מאת המנהל; לענין זה, "פגיעה" – לרבות השמדה, השחתה, הריסה, שבירה, חבלה, כתיבה, ציור או חריטה במקרקעין, הצבת שלט, גרימת נזק לבעל חיים או הטרדתו, רעייה, כריתה, קטיפה, נטילה, שינוי צורה או תנוחה טבעית של חי, צומח או דומם, או הפרעה לריבויים ולהמשך התפתחותם הטבעי, שינוי של פני הקרקע, כולל חפירה, הקמת מבנה או מיתקן, או הכנסת חומר זר, וכן השלכת פסולת או השארתה.

31. נמצאים גן לאומי או שמורת טבע בתחומה של רשות מקומית, יהיה כוחם של כללים שקבעה מליאת הרשות יפה מכוחו של חוק עזר שהתקינה הרשות המקומית.
32. הרשות רשאית לאצול מסמכויותיה לרשות מקומית, בהסכמתה, בין דרך קבע, בין לזמן פלוני ובין לפעולה פלונית, לגבי שטחו של גן לאומי הנמצא בתחומה של הרשות המקומית.

פרק חמישי: ערכי טבע מוגנים

33. (א) (1) השר רשאי להכריז על ערך טבע, שלדעתו יש ערך בשמירתו או יש סכנה להכחדתו, כעל ערך טבע מוגן, בין בכל הארץ ובין באזור פלוני או במקום פלוני; הכרזה על ערך טבע מוגן תפורסם ברשומות.
- (2) לא יכריז השר על ערך טבע שהוא עתיקה כמשמעותה בחוק העתיקות, כעל ערך טבע מוגן, אלא לאחר התייעצות עם המנהל כמשמעותו בחוק האמור.
- (ב) השר, לאחר התייעצות עם המועצה, רשאי לקבוע בתקנות הוראות בדבר ערך טבע מוגן, הסדרת השמירה עליו, עידוד רבייתו, החזקתו וההגנה עליו, בין דרך כלל ובין לאזור, למקום או לעונה.
- (ג) לא יפגע אדם בערך טבע מוגן, אלא בהיתר כללי או מיוחד מאת המנהל.
- (ד) לא יסחר אדם בערך טבע מוגן, אלא על פי היתר כללי או מיוחד מאת המנהל, ולא יחזיק אדם בערך טבע מוגן, אלא על פי היתר כאמור או אם רכש את ערך הטבע מבעל היתר סחר באותו ערך טבע.
- (ה) בסעיף זה –
- ”פגיעה” – לרבות השמדה, הריסה, שבירה, חבלה, קטיפה, עקירה, נטילה, שליה, הרעלה, שינויה של צורה או של תנוחה טבעית של ערך טבע או הפרעה למהלך התפתחותו הטבעית, לרבייתו או לשמירתו;
- ”סחר” – לרבות קנייה, מכר, חליפין, ייצוא, ייצוא חוזר, ייבוא הכנסה מן הים וכן הצעה לסחר.
34. נמצא בחזקתו של אדם, ברשותו, או בכלי רכב, כלי שיט או כלי טיס שבבעלותו או בחזקתו ושאינו רכב ציבורי, ערך טבע מוגן, עליו הראיה שהוא מחזיק בו כדין.
35. רשיון או היתר כללי או מיוחד לפי פרק זה יינתן על ידי המנהל לפי כללים שנקבעו, והוא רשאי לסרב לתיתו, לתת אותו בהגבלות או בתנאים, לבטלו, להתלותו או לשנותו.
36. (א) בנוסף לסמכותו לפי סעיף 9 רשאי השר לפי הצעת הרשות ובהסכמת שר האוצר, לקבוע בתקנות אגרות לרשיונות או להיתרים הניתנים לפי פרק זה, לרבות קביעת פטור מתשלומן, כולן או מקצתן.
- (ב) הוראות סעיף 9(ב) ו-1(ג) יחולו, בשינויים המחויבים, גם על אגרות לפי סעיף זה.

פרק שישי: אתרים לאומיים

37. בפרק זה ובפרק השביעי, ”פגיעה” – לרבות השמדה, השחתה, הריסה, שבירה, חבלה, שינוי של צורה או עשיית כל מעשה שיש בו כדי לבזות את האתר או לפגוע בכבודו.

38. שר הפנים בהתייעצות עם המועצה, רשאי להכריז ברשומות על אתר כאתר לאומי, ואם ראה צורך בכך, לקבוע גבולותיו; הוראות סעיפים 22 עד 28 יחולו על אתרים לאומיים, בשינויים המחויבים לפי הענין. הכרזה על אתר לאומי
39. השר רשאי, לאחר התייעצות עם המועצה, להתקין תקנות לאיסור הפגיעה באתר לאומי ולהסדרת השמירה עליו, החזקתו, הגנתו והטיפול בו, בין דרך כלל ובין לאתר לאומי פלוני. תקנות
40. לא יפגע אדם באתר לאומי. איסור פגיעה
41. (א) השר, בהסכמת שר האוצר, רשאי להטיל בצו על הרשות ביצוע הוראות פרק זה והתקנות על פיו. הטלת תפקידים
- (ב) ביצוע כאמור יכול שיהיה בהסכמת שר הפנים, בשיתוף עם רשות מקומית ואף מחוץ לשמורות טבע או לגן לאומי.
- (ג) היה לאתר לאומי ערך מקומי מיוחד, רשאי השר, בהסכמת שר הפנים ושר האוצר, להטיל בצו את ניהול האתר על הרשות המקומית שבתחומה הוא נמצא.
42. הוטל ביצוע הוראות פרק זה על הרשות, כאמור בסעיף 41, יהיו בידה לצורך ביצוע כאמור, הסמכויות שניתנו לה על פי חוק זה. סמכויות ביצוע

פרק שביעי: אתרי הנצחה

43. (א) הממשלה תמנה, על פי הצעת שר הפנים, שר הבטחון ושר העבודה והרווחה, מועצה לאתרי הנצחה (להלן – המועצה להנצחה), ואלה חבריה – המועצה לאתרי הנצחה
- (1) תשעה נציגי המנושלה;
- (2) ארבעה נציגי רשויות מקומיות שיקבע שר הפנים;
- (3) חמישה נציגים שיקבע שר הבטחון והם:
- (א) שני נציגים של ארגון המשפחות השכולות – יד לבנים;
- (ב) נציג אחד של ארגון האלמנות;
- (ג) נציג אחד של המועצה הציבורית להנצחת החייל;
- (ד) נציג ציבור אחד;
- (4) שני נציגי המועצה לגנים לאומיים, שמורות טבע ואתרים לאומיים;
- (5) נציג אחד שימנה שר העבודה והרווחה מבין משפחות חללי פגיעות איבה.
- (ב) שר הבטחון, לאחר התייעצות עם המועצה, ימנה לה יושב ראש מבין חבריה.
- (ג) שר הפנים, בהתייעצות עם שר הבטחון ועם שר העבודה והרווחה, רשאי להתקין תקנות בדבר תקופת כהונתם של חברי המועצה להנצחה, פקיעת כהונתם, וסדרי עבודתה של המועצה.
- (ד) המועצה להנצחה תקבע כללים לפעולותיה ולסדרי עבודתה, ככל שלא נקבעו לפי חוק זה.

44. המועצה להנצחה רשאית לייעץ לשר הפנים ולשר הבטחון בכל הנוגע לאתרי הנצחה, לרבות בענין ריכוז מפעלי זכרון שהוקמו לפני יום ז' בניסן התשמ"ו (16 באפריל 1986) לאתר הנצחה אחר, לאחר התייעצות עם יוזמיהם או עם האחראים להם.
45. (א) שר הבטחון רשאי, לאחר התייעצות עם המועצה להנצחה או על פי הצעתה, להכריז ברשומות על שטח או על אתר הנצחה כאתר הנצחה ממלכתי.
(ב) לא יכריז שר הבטחון על אתר הנצחה ממלכתי, אלא לאחר התייעצות עם שר האוצר בדבר האמצעים להקמתו ולאחזקתו.
46. (א) ההוצאות להקמת אתר הנצחה ממלכתי ולאחזקתו ישולמו מאוצר המדינה.
(ב) האחזקתו של אתר הנצחה ממלכתי היא על המדינה, באמצעות משרד הבטחון.
- (ג) שר הבטחון רשאי, לאחר התייעצות עם המועצה להנצחה או על פי הצעתה, להתקין תקנות בדבר אחזקת אתרי הנצחה ממלכתיים; התקנות יכול שיהיו לכל אתרי הנצחה או לאתר פלוני.
47. (א) שר הפנים רשאי, לאחר התייעצות עם המועצה להנצחה או על פי הצעתה, ולאחר התייעצות עם הרשות המקומית הנוגעת בדבר, להכריז ברשומות על שטח כאתר הנצחה.
(ב) לא יכריז שר הפנים על אתר הנצחה אלא אם כן נחה דעתו כי הובטחו האמצעים להקמתו ולאחזקתו.
48. ההוצאות להקמת אתר הנצחה יחולו, כולן או חלקן, על היזם או על אדם אחר שנתנו הסכמתם לכך, והכל כפי שהוסכם, להנחת דעתו של שר הפנים ערב ההכרזה, כאמור בסעיף 47(ב).
49. (א) האחזקת אתר הנצחה היא על הרשות המקומית שבתחומה הוא נמצא, בין במישרין ובין באמצעות יזם או אדם אחר שנתנו את הסכמתם לכך.
(ב) ההוצאות לאחזקת אתר הנצחה יחולו, כולן או חלקן, על הרשות המקומית שבתחומה הוא נמצא, על היזם או על אדם אחר שנתנו הסכמתם לכך, והכל כפי שהוסכם להנחת דעתו של שר הפנים ערב ההכרזה, כאמור בסעיף 47(ב).
- (ג) לא נשא היזם או האדם האחר בהוצאות האחזקה כפי שנקבעו או חדל מלשאת בהוצאות, יורה שר הפנים, לאחר התייעצות עם המועצה להנצחה או על פי הצעתה, ולאחר התייעצות עם הרשות המקומית הנוגעת בדבר, על מי יוטלו הוצאות האחזקה, כולן או חלקן.
- (ד) שר הפנים רשאי, לאחר התייעצות עם המועצה להנצחה או על פי הצעתה, להתקין תקנות בדבר אחזקת אתרי הנצחה; התקנות יכול שיהיו לכל אתרי הנצחה או לאתר פלוני; היו התקנות לאתר פלוני – יתייעץ השר גם עם הרשות המקומית שבתחומה הוא נמצא.
50. הוראות סעיפים 22 עד 28 יחולו, בשינויים המחויבים, על אתר הנצחה ועל אתר הנצחה ממלכתי, ובכל מקום בסעיפים האמורים, במקום "המועצה" יבוא "המועצה להנצחה".

תקנות 51. שר הפנים, לאחר התייעצות עם שר הבטחון ועם המועצה להנצחה, רשאי להתקין תקנות בדבר כללי התנהגות באתר הנצחה ובאתר הנצחה ממלכתי, איסור הפגיעה בו, הסדרת השמירה עליו, החזקתו, הגנתו והטיפול בו, בין דרך כלל ובין לאתר פלוני.

איסורים 52. (א) לא יקים אדם אנדרטה אשר נועדה להנצחה אלא בשטח שהוכרו על פי פרק זה.

(ב) לא יחלל אדם אתר הנצחה או אתר הנצחה ממלכתי ולא יפגע בהם בדרך אחרת כלשהי.

החלת הוראות 53. (א) על אתר הנצחה ואתר הנצחה ממלכתי שהוכרו ככאלה לפני תחילתו של חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ב-1992⁷ (להלן – חוק הגנים התשנ"ב), ימשיכו לחול הוראות חוק גנים לאומיים, שמורות טבע ואתרי הלאום, התשכ"ג-1963⁸ (להלן – חוק הגנים התשכ"ג).

(ב) על אתר הנצחה כאמור בסעיף קטן (א), אשר הוקם לפני תחילתו של חוק הגנים התשנ"ב, יחולו הוראות חוק הגנים התשכ"ג בכל הנוגע לאחזקתו והמדינה לא תישא בהוצאות להקמתו.

פרק שמיני: עונשין וסמכויות אכיפה

צווי הפסקת פגיעה או מניעת פגיעה 54. היה למנהל יסוד סביר להניח כי בשמורת טבע או בגן לאומי נגרמת פגיעה, כאמור בסעיף 30(ד), או כי קיימת הסתברות גבוהה שתיגרם פגיעה כאמור, ללא היתר בכתב שנתן המנהל, או שלא בהתאם להיתר, רשאי הוא לצוות בכתב, על מי שיש לו יסוד סביר להניח כי הוא אחראי להתנהגות הגורמת או העלולה לגרום לפגיעה, להפסיק מיד את הפגיעה (להלן – צו הפסקת פגיעה) או את ההתנהגות העלולה לגרום לפגיעה (להלן – צו מניעת פגיעה), וכן רשאי הוא לתת הוראה אחרת הנראית לו דרושה בנסיבות הענין, כדי להביא להפסקת הפגיעה או למניעת הפגיעה.

צו הפסקה מינהלי 55. (א) היה למנהל יסוד סביר להניח כי בשמורת טבע או בגן לאומי מתבצעת פעולה הטעונה רישוי או היתר לפי כל דין, למעט לפי חוק התכנון, ללא רישוי או היתר כנדרש או בניגוד להם, רשאי הוא להוציא צו הפסקה מינהלי, למי שאחראי לביצוע הפעולה או למי שבא מטעמו, ולהורות לו להפסיק מיד את הפעולה (להלן – צו הפסקה מינהלי).

(ב) לענין עבודת בניה המתבצעת בשמורת טבע או בגן לאומי בלי היתר לפי חוק התכנון או בסטיה מהיתר או מתכנית, רשאי המנהל לפעול בהתאם לסמכויות המוקנות לו בסעיף 224 לחוק התכנון.

(ג) לא יוציא המנהל צו הפסקה מינהלי כאמור בסעיף קטן (א), אלא לאחר שעברו 10 ימים מהיום שבו הוא הודיע לרשות המוסמכת הנוגעת בדבר לפי כל דין לענין הרישוי או ההיתר, על כוונתו להוציא צו הפסקה מינהלי, והרשות לא נקטה צעדים ממשיים על פי סמכויותיה להפסקת הפעולה.

דין צווים וסייג 56. (א) הוראות סעיפים 21 ו-22 לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968⁹, יחולו, בשינויים המחויבים, על צו הפסקת פגיעה, על צו מניעת פגיעה ועל צו הפסקה מינהלי.

(ב) הוראות סעיפים 54 ו-55 לא יחולו על חפירת הצלה כהגדרתה בסעיף 30(ג).

⁷ ס"ח התשנ"ב, עמ' 230.

⁸ ס"ח התשכ"ג, עמ' 149.

⁹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 204.

57. (א) העובר על הוראה מהוראות סעיפים 25, 33(ג) או (ד), 40 או 52(ב), או העובר על הוראות סעיף 30(ד) וגורם בפגיעתו נזק חמור או בלתי הפיך, דינו – מאסר שלוש שנים.
(ב) העובר על הוראות סעיף 30(ד), או על תקנות או כללים שנקבעו לפי סעיפים 18, 33(ב), 49(ד) ו-66 או על תנאי מתנאי רשיון או היתר שניתנו על פיהם, דינו – מאסר שישה חודשים.

(ג) מי שאינו מקיים צו לפי סעיפים 54 או 55, דינו – מאסר שנתיים.

(ד) מי שהקים אנדרטה בניגוד לסעיף 52(א), דינו – מאסר שישה חודשים.

(ה) העובר על תקנות לפי סעיף 9, לענין אגרות כניסה ושירותים, או לפי סעיף 36,

דינו – קנס.

(ו) היתה עבירה כאמור בסעיף קטן (א) עבירה נמשכת, רשאי בית המשפט להטיל קנס נוסף כאמור בסעיף 61(ג) לחוק העונשין, התשל"ז-1977¹⁰, או מאסר נוסף של שבעה ימים, לכל יום שבו נמשכת העבירה, וזאת מן היום שבו קיבל הנאשם הודעה בכתב מהרשות על ביצוע אותה עבירה או מיום הרשעתו בדין, הכל לפי המועד המוקדם יותר.

58. (א) המנהל רשאי למנות, מבין עובדי הרשות, פקחים לצורך ביצוע תפקידי הרשות לפי חוק זה.

(ב) לא יתמנה פקח כאמור אלא אם כן התקיימו שניים אלה:

(1) משטרת ישראל לא הודיעה, תוך חודש מפנייתו של הרשות אליה, כי היא מתנגדת למינויו מטעמים של בטחון הציבור;

(2) הוא קיבל הכשרה מתאימה, כפי שנקבעה בין המנהל ובין משטרת ישראל.

59. (א) הסמכויות המסורות לשוטר לפי סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969¹¹ (בסעיף זה – הפקודה), ולפי סעיפים 23(א)1, (2), (3) ו-1(ב), 67, 69 ו-71(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996¹² (להלן – חוק סמכויות אכיפה – מעצרים), והסמכויות המסורות לקצין משטרה לפי סעיפים 2 ו-3 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות)¹³, יהיו גם לפקח לגבי עבירות על חוק זה ועל התקנות והכללים לפיו, והוראות החיקוקים האמורים יחולו על מעצר, חיפוש, תפיסת חפצים וחקירה הנערכים על ידיו, כאילו נערכו בידי שוטר או קצין משטרה, לפי הענין.

(ב) מבלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן (א) –

(1) תהיה לפקח, שהוסמך במיוחד לכך על ידי היועץ המשפטי לממשלה, הסמכות של שוטר לפי סעיף 15 לחוק סמכויות אכיפה – מעצרים, וכן הסמכות לבקש משופט צו חיפוש ולערך חיפוש כאמור בסעיפים 23 ו-24 לפקודה;

(2) תהיה לפקח סמכות חיפוש ללא צו שופט, על גופו של אדם, בכליו, בכלי רכב, בכלי שיט, בכלי טיס ובמקום אחר שאינו משמש למגורים, אם יש לו חשד סביר שאדם עבר לפניו או זה מקרוב עבירה של החוקת ערך טבע מוגן שלא כדין או עבירה של החוקת ערך טבע שלא כדין שנלקח משמורת טבע.

¹⁰ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

¹¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284.

¹² ס"ח התשנ"ו, עמ' 338.

¹³ חוקי א"י, כרך א', עמ' (ע) 439.

(ג) הוראות סעיפים 33 עד 42 לפקודה יחולו גם על תפיסת חפצים על ידי פקח, מכוח סמכותו לפי סעיף קטן (א), וכל מקום בהוראות אלה שבו נאמר "שוטר", "קצין משטרה בדרגת מפקח משנה או בדרגה גבוהה מזו" ו"משטרה", ייקרא כאילו נאמר בו "פקח", "המנהל" או "הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים", לפי הענין.

(ד) מבלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן (ג), פקח שתפס ערך טבע שבחזקת אדם שלא כדין, רשאי להחזירו לטבע, או להשמירו אם ערך הטבע אינו חי או אם אין סיכוי להמשך התפתחותו הטבעית.

(ה) האמור בסעיף זה לא יחול על פקח הממלא תפקיד שהוטל עליו מכוח סעיף 60.

60. (א) רשות מרשויות המדינה באישור השר הממונה על ביצוע החוק שמכוחו היא פועלת, ורשות מקומית – באישור שר הפנים, רשאית למנות פקח כאמור בסעיף 58, בהסכמת השר, לבצע תפקידי פיקוח ואכיפת כל חיקוק המוטלים על פי כל דין על הרשות הממנה, לפי החוקים המפורטים בתוספת לחוק זה; הודעה על מינוי לפי סעיף זה תפורסם ברשומות.

(ב) לא ימונה פקח כאמור בסעיף קטן (א) אלא אם כן הדבר עולה בקנה אחד עם תפקידיה של הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים.

(ג) בביצוע תפקיד לפי סעיף קטן (א), יפעל הפקח על פי הנחיות הרשות הממנה, כפי שיינתנו לרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים, ויהיו לו בקשר לכך סמכויות האכיפה והפיקוח הנתונות לו לפי החיקוק שמכוחו מונה.

(ד) הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים תהיה רשאית לעשות את כל הפעולות המינהליות, הדרושות לשם ביצוע פעולות האכיפה והפיקוח לפי סעיף זה.

(ה) השר רשאי, בהסכמת השר הממונה על ביצוע החוק שבו מדובר, ובאישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, לשנות את התוספת.

פרק תשיעי: הוראות שונות

61. לענין חוק זה, דין מקרקעי המדינה כדין כל מקרקעין אחרים.

62. (א) לענין הוראות סעיפים 3 ו-4 לחוק הנזיקין האזרחיים (אחריות המדינה), התשי"ב-1952¹⁴, דין הרשות כדין המדינה.

(ב) הרשות תהיה פטורה מארנונה, המוטלת בקשר למקרקעין שהוכרו כגן לאומי, שמורת טבע או אתר לאומי; ואולם פטור כאמור לא יחול לגבי מבנים בתחומי גן לאומי שמורת טבע או אתר לאומי, אם הם משמשים למטרות מסחריות ושירותים, זולת שירותים הניתנים לקהל ללא תשלום מיוחד; לענין זה לא יראה אגרת כניסה לאתר כתשלום מיוחד.

63. על עובדי הרשות יחולו החוקים המפורטים להלן כאילו היו עובדי המדינה –
(1) חוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963¹⁵, למעט סעיפים 19 עד 30, בשינויים האלה:

(א) בכל מקום שבו נאמר "השר" יבוא "השר לאיכות הסביבה";

(ב) בכל מקום שבו נאמר "המנהל הכללי" יבוא "המנהל";

¹⁴ ס"ח התשי"ב, עמ' 339.

¹⁵ ס"ח התשכ"ג, עמ' 50.

(ג) בכל מקום שבו מדובר בעובד זמדינה, אף עובד הרשות במשמע;
(ד) בכל מקום שבו מדובר באוצר המדינה יראו כאילו נאמר "קופת הרשות";

(2) חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979¹⁶.

64. חוק זה אינו בא לפגוע בהוראות חוק העתיקות וחוק התכנון.

שמירת הוראות חוק

65. (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה בכל הנוגע לגנים לאומיים ולשמורות טבע, ובכלל זה לערכי טבע, ולאתרים לאומיים.

ביצוע

(ב) שר הפנים ממונה על ביצוע חוק זה בכל הנוגע לייעוד שטחים, להכרזות ולהוראות האחרות שבתחום סמכותו.

(ג) שר הבטחון ושר הפנים ממונים על ביצוע חוק זה בכל הנוגע לאתרי הנצחה, כל אחד בתחום סמכותו.

66. השר, שר הפנים ושר הבטחון, כל אחד בתחום סמכותו, רשאים להתקין תקנות לביצוע חוק זה.

תקנות

67. חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ב-1992 - בטל.

ביטול

68. בחוק רשות העתיקות, התשמ"ט-1989, כנוסחו ערב תחילתו של חוק זה, בסעיף (ג2) -

תיקון חוק רשות העתיקות - מס' 3

(1) במקום "על ידי רשות הגנים הלאומיים או רשות שמורות הטבע, לפי הענין" יבוא "על ידי הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים";

(2) במקום הסיפה החל במילים "רשות הגנים הלאומיים" יבוא "הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים" - כהגדרתם בחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998.

69. בחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965, כנוסחו ערב תחילתו של חוק זה -

תיקון חוק התכנון והבניה - מס' 46

(1) בסעיף (ג2), במקום פסקה (5) יבוא:

"(5) מנהל הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים או נציגו";

(2) סעיף 158 - בטל;

(3) בסעיף 224, אחרי "או על ידי יושב ראש הועדה המקומית" יבוא "ובתחום גן לאומי או שמורת טבע כהגדרתם בחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998, גם למנהל כמשמעותו בחוק האמור,."

70. בחוק להגנת חיית הבר, התשט"ו-1955¹⁷, כנוסחו ערב תחילתו של חוק זה -

תיקון חוק להגנת חיית הבר - מס' 5

(1) בסעיף 1, במקום ההגדרה "רשות שמורות הטבע" יבוא:

"הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים" - הרשות שהוקמה על פי סעיף 3 לחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998;

¹⁶ ס"ח התש"ם, עמ' 2.

¹⁷ ס"ח התשט"ו, עמ' 10.

(א) בסעיף קטן (א), במקום "סעיף 23(א1), (2), (3), (5)ד"ר (ב) וסעיף 67" יבוא "לפי סעיפים 23(א1), (2), (3), (5)ד"ר (ב), 67, 69 ו-71(א)";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "מנהל רשות שמורות הטבע" יבוא "מנהל הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים", ובמקום "רשות שמורות הטבע" יבוא "הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים";

(3) בסעיף 15, בכל מקום, במקום "רשות שמורות הטבע" יבוא "הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים";

(4) בסעיף 16א, בכל מקום, במקום "רשות שמורות הטבע" יבוא "הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים".

פרק עשירי: הוראות מעבר

71. בפרק זה, "רשות הגנים הלאומיים" ו"רשות שמורות הטבע" - כהגדרתם בחוק הגנים התשנ"ב.

הגדרות

72. מי שמונה לפקח על ידי מנהל רשות הגנים הלאומיים או על ידי מנהל רשות שמורות הטבע ערב תחילתו של חוק זה, יראוהו כאילו מונה לפקח, לפי חוק זה, על ידי מנהל הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים.

הוראות מעבר לענין פקחים

73. (א) מי שהיה עובד רשות הגנים הלאומיים או עובד רשות שמורות הטבע ערב תחילתו של חוק זה, יהיה עובד הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים מיום תחילתו של חוק זה.

הוראות מעבר לענין עובדים

(ב) על אף האמור בכל דין, ובכפוף להוראות סעיף קטן (ג), לא יהיה עובד רשות הגנים הלאומיים או עובד רשות שמורות הטבע, שנהיה לעובד הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים, מכוח סעיף קטן (א), זכאי להטבות פרישה בשל המעבר לרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים.

(ג) (1) כל הזכויות, תנאי העבודה והתניות והליכים ליישוב חילוקי דעות שהיו לעובד רשות הגנים הלאומיים או לעובד רשות שמורות הטבע, ערב תחילתו של חוק זה, לרבות הזכויות הנובעות עקב פיטורין או התפטרות, יישמרו לו, ויראו אותן כזכויות הנובעות מעבודתו ברשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים.

(2) על אף האמור בפסקה (1), נחתם הסכם כאמור בסעיף 20(ב) המסדיר את שכרם ותנאי עבודתם של מי שנהיו לעובדי הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים מכוח הוראות סעיף קטן (א), יחולו הוראות ההסכם, ומשנחתם ההסכם לא יחולו הוראות פסקה (1).

74. עם תחילתו של חוק זה יחולו הוראות אלה:

הוראות מעבר לענין נכסים ותביעות

(1) נכסי רשות הגנים הלאומיים ונכסי רשות שמורות הטבע יראו אותם כנכסים של הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים; לענין סעיף זה, "נכסים" - מקרקעין, מיטלטלין, זכויות וטובות הנאה, חובות והתחייבויות, התקשרויות או עסקאות מכל סוג שהוא;

(2) כל תביעה שהיתה תלויה ועומדת ערב תחילתו של חוק זה של רשות שמורות הטבע או של רשות הגנים הלאומיים, או נגדן, לפי הענין, וכן כל עילה

לתביעה כאמור שהיתה קיימת באותה עת, יוסיפו לעמוד בתוקפן ויראו אותן כאילו הן של הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים או נגדה, לפי הענין.

75. כל הסכומים שתוקצבו בחוק התקציב לשנת הכספים 1998 לפעולות רשות הגנים הלאומיים ורשות שמורות הטבע, ושלא הוצאו עד יום תחילתו של חוק זה, יראו אותם כאילו תוקצבו לרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים.

76. רואים את המועצה להנצחה שהוקמה על פי חוק הגנים התשנ"ב, כאילו מונתה לפי חוק זה.

77. כל סמכות או זכות הנתונים לפי כל חיקוק לרשות שמורות הטבע או לרשות הגנים הלאומיים, למנהל רשות שמורות הטבע או למנהל רשות הגנים הלאומיים, או למועצה לגנים לאומיים, שמורות טבע ואתרים לאומיים, כמשמעותם בחוק הגנים התשנ"ב, וכל חובה המוטלת עליהם, נתונים או מוטלים, לפי הענין, מיום תחילתו של חוק זה, לרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים, למנהל הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים ולמועצה לגנים לאומיים, שמורות טבע ואתרים לאומיים, כמשמעותם לפי חוק זה, בהתאמה.

78. תחילתו של חוק זה ביום י"ט בשבט התשנ"ח (15 בפברואר 1998); ואולם לא יועמד אדם לדין בשל עבירה או בשל אי קיום צו, כמפורט להלן, בתקופה שבין יום תחילתו של חוק זה לבין יום פרסומו –

(1) עבירה על הוראה מהוראות סעיפים 25 או 30(ד) לחוק זה;

(2) עבירה על תקנות או כללים שנקבעו לפי סעיף 71 לחוק הגנים התשנ"ב, או לפי סעיף 66 לחוק זה, או על תנאי מתנאי רשיון או היתר שניתנו לפיהם;

(3) אי קיום צו לפי סעיפים 54 או 55 לחוק זה.

79. חוק זה יפורסם תוך 15 ימים מיום קבלתו בכנסת.

תוספת

(סעיפים 5) ו-60

1. חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969, בכל הנוגע למקרקעי ציבור כהגדרתם בסעיף 107 לחוק המקרקעין¹⁸.
2. חוק מקרקעי ציבור (סילוק פולשים), התשמ"א-1981¹⁹.
3. חוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים), התשכ"ז-1967²⁰.
4. תקנות ההגנה (שעת חירום), 1945, לענין מניעת כניסה לשטח סגור או פינוי ממנו²¹.
5. חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965.

¹⁸ ס"ח התשכ"ט, עמ' 259.

¹⁹ ס"ח התשמ"א, עמ' 105.

²⁰ ס"ח התשכ"ז, עמ' 108.

²¹ ע"ר 1945, תוס' 2, (ע) 968 (א) 1195.

6. חוק הררכים (שילוט), התשכ"ו-1966²².
7. פקודת המכרות²³.
8. חוק הגנת הצומח (נוקי עזים), התש"י-1950²⁴.
9. פקודת הכלבת²⁵.
10. פקודת הריג²⁶.
11. פקודת הרועים (מתן רשיונות), 1946²⁷.
12. חוק המים, התשי"ט-1959²⁸.
13. חוק למניעת שריפות בשדות, התש"י-1949²⁹.
14. חוק הגנת הצומח, התשט"ז-1956³⁰.
15. חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968³¹, בכל הנוגע למטרות המנויות בסעיף ו(א) ו-(4) לחוק רישוי עסקים, למעט לענין שירותי כבאות.
16. חוק שמירת הנקיון, התשמ"ד-1984³².
17. פקודת היערות³³.
18. פקודת מניעת זיהום מי ים בשמן [נוסח חדש], התש"ם-1980³⁴.
19. חוק למניעת זיהום הים (הטלת פסולת), התשמ"ג-1983³⁵.
20. חוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961³⁶.
21. חוק הניקוז וההגנה מפני שטפונות, התשי"ח-1957³⁷.
22. פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], התשמ"ה-1985³⁸ – לענין תקנות מחלות בעלי חיים (רישום, סימון והובלה של בקר), התשל"ו-1976³⁹, תקנות מחלות בעלי חיים (סימון צאן), התשל"ט-1978⁴⁰, ותקנות מחלות בעלי חיים (הסדרת תנועת בעלי חיים בישראל), התשמ"ב-1982⁴¹.

22 ס"ח התשכ"ו, עמ' 6.
 23 חוקי א"י, כרך ב', עמ' (ע) 910 (א) 338.
 24 ס"ח התש"י, עמ' 311.
 25 ע"ר 1934, תוס' 1, עמ' (ע) 242 (א) 240.
 26 ע"ר 1937, תוס' 1, עמ' (ע) 137 (א) 157.
 27 ע"ר 1946, תוס' 1, עמ' (ע) 129 (א) 159.
 28 ס"ח התשי"ט, עמ' 169.
 29 ס"ח התש"י, עמ' 32.
 30 ס"ח התשט"ז, עמ' 79.
 31 ס"ח התשכ"ח, עמ' 204.
 32 ס"ח התשמ"ד, עמ' 142.
 33 חוקי א"י, כרך א', עמ' 690.
 34 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 33, עמ' 630.
 35 ס"ח התשמ"ג, עמ' 110.
 36 ס"ח התשכ"א, עמ' 58.
 37 ס"ח התשי"ח, עמ' 4.
 38 ס"ח התשמ"ה, עמ' 84.
 39 ק"ת התשל"ו, עמ' 2678; התשמ"ז, עמ' 114.
 40 ק"ת התשל"ט, עמ' 396; התשמ"ב, עמ' 1363.
 41 ק"ת התשמ"ב, עמ' 1118.

23. חוק למניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח-1988⁴².
24. חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993⁴³.
25. פקודת בריאות העם, 1940⁴⁴.
26. חוק הרשויות המקומיות (ביוב), התשכ"ב-1962⁴⁵.
27. חוק רשויות נחלים ומעיינות, התשכ"ה-1965⁴⁶.
28. פקודת בריאות הציבור (מזון) [נוסח חדש], התשמ"ג-1983⁴⁷.

יצחק מרדכי שר הבטחון	אליהו סויסה שר הפנים	רפאל איתן השר לאיכות הסביבה
בנימין נתניהו ראש הממשלה	דן תיכון יושב ראש הכנסת	עזר ויצמן נשיא המדינה

⁴² סי"ח התשמ"ח, עמ' 118.

⁴³ סי"ח התשנ"ג, עמ' 28.

⁴⁴ ע"ר 1940, תוס' 1, עמ' 191.

⁴⁵ סי"ח התשכ"ב, עמ' 96.

⁴⁶ סי"ח התשכ"ה, עמ' 150.

⁴⁷ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 36, עמ' 750.

